

Zasady w sieci

WIEDZA W PIGUŁCE

Wczoraj podczas korzystania z komputera przydarzyła mi się zaskakująca przygoda. Grałam przez internet w „Wesołe kaczki”. To moja ulubiona gra i doszłam już do wysokiego miejsca w rankingu. Bardzo nie lubię w nią przegrywać, bo wtedy spadam na niższą pozycję. Czasem się złościę z tego powodu i jest mi bardzo przykro. Wczoraj miałam zły dzień, a na dodatek wciąż przegrywałam. Po kolejnej z rzędu porażce bardzo się zdenerwowałam. Zaczęłam więc pisać mojemu przeciwnikowi wiadomość na czacie. Była bardzo niemiła, pełna wyzwisk, wykrzyczanych wielkimi literami wyrazów... Nie wiem, co mnie napadło! Ale właśnie w momencie, kiedy miałam wcisnąć przycisk „wyślij”, stało się coś niezwykłego!

Nagle okno do mojego pokoju otworzyło się i wleciał przez nie przystojny człowiek w zielonej pelerynie! Stał na środku w postawie wyrażającej zdecydowanie i powiedział:

— Stop! Nie możesz tego wystać! Jestem Cyberbohaterem, strażnikiem porządku w internecie i nie mogę ci na to pozwolić!

— Ale dlaczego?! Jestem tak bardzo zezłoszczona!

— Są zasady, których należy przestrzegać!

— Nie chcę przestrzegać żadnych zasad! Podaj mi choć jeden powód, żeby mnie przekonać!

Cyberbohater, pewny siebie, uśmiechnął się.

— Jest wiele przyczyn, dla których zasady są bardzo potrzebne. Jest ich dużo i część z nich nazywamy prawem. Jeśli go nie przestrzegasz, grożą ci kary. Są po to, aby każdy mógł się opamiętać, kiedy wpadnie na jakiś zły pomysł. Świat potrzebuje jasnych reguł, inaczej ludzie szkodziliby sobie nawzajem. Jeśli by nie było zasad, zapanowałby okropny bałagan. Na pewno nikt nie myślałby o innych. Jak ty byś się poczuła, gdyby ktoś wystać ci podobną wiadomość? Jest przecież bardzo krzywdząca, a ta druga osoba nic nie zawiniła.

— Hm, nie pomyślałam o tym... Ale to tylko komputer!

— W internecie można kogoś skrzywdzić tak samo, jak poza nim. Dlatego również tam należy przestrzegać zasad dobrego zachowania. Skasuj więc lepiej tę wiadomość!

Pomyślałam sobie wtedy, że Cyberbohater rzeczywiście ma rację! Przekonał mnie, że reguły są potrzebne. Przecież nie chciałam być na miejscu tej osoby przy drugim komputerze. Jakbym usłyszała coś takiego po wygranej rundzie, zrobiłoby mi się bardzo przykro. Zdecydowałam, że nie będę wysyłać tego, co napisałam.

— To dobra decyzja — powiedział człowiek w zielonej pelerynie. — Bardzo się cieszę, że ją podjęłaś! Wszyscy powinni zachowywać się tak jak ty. Niestety, w internecie jest wiele osób, które nie są tak mądre! Przez to mam bardzo dużo pracy!

— Może mogłabym ci jakoś pomóc?

— Tak! Stań się moim pełnomocnikiem! — powiedział, przypinając mi do swetra srebrną odznakę. — Ty też możesz stać na straży dobrych, internetowych zasad. Wystarczy, żebyś pilnowała ich przestrzegania i przez to świeciła przykładem wśród swoich przyjaciół. Możesz też zwracać im uwagę, jeśli będą działać na przekór zasadom. Dzięki temu świat internetu stanie się lepszym miejscem dla wszystkich!

POMYSŁ NA LEKCJĘ

Lekcja pokazuje, że te same zasady obowiązują nas w życiu codziennym i w internecie, wszędzie mogą nas także spotkać sankcje za ich nieprzestrzeganie. Uczestnicy i uczestniczki spotykają Cyberbohatera, który pomaga w zrozumieniu, po co są zasady i jak możemy się

sprzeciwiać ich łamaniu.

Cele operacyjne

Uczestniczki i uczestnicy:

- wiedzą, że w internecie obowiązują te same zasady, jak w życiu codziennym;
- rozumieją, co to znaczy łamanie zasad i że wtedy ponosimy konsekwencje naszego działania, także w mediach;
- potrafią sprzeciwić się naruszaniu zasad w komunikacji.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 5 min
Forma: rozmowa
Pomoce: brak

Zapytaj uczestników i uczestniczki o ich ulubionych superbohaterów. Jakie mają moce? Co potrafią? Czego bronią? Zapowiedz, że dziś poznamy wyjątkowego superbohatera, a tak naprawdę Cyberbohatera, który ma specjalne zadanie – broni zasad, których należy przestrzegać w internecie.

2.

Czas: 10 min
Forma: burza mózgów
Pomoce: taśma malarska, dwie kartki z napisem TAK, NIE, **materiał pomocniczy „Zasady”**.

Przypomnij, że na co dzień spotykamy się z normami (zasadami), których należy przestrzegać. Naklejając taśmę malarską na podłodze, podziel przestrzeń na dwie części. W jednej części umieść wyraz TAK, w drugiej NIE. Zapowiedz, że za chwilę przeczytasz opisy różnych sytuacji, które mogą się każdemu przytrafić (**materiał pomocniczy „Zasady”**). Poproś uczestniczki i uczestników, żeby stanęli na właściwym polu w zależności od tego, czy ich zdaniem można tak postępować, jak opisano, czy też nie, np. czy zużytą gumę do żucia możesz przykleić do spodu ławki.

3.

Czas: 10 min
Forma: praca w parach
Pomoce: wycięte przed lekcją losy – **materiał pomocniczy „Zdania do dokończenia”**

Powiedz, że łamanie norm często prowadzi do różnych konsekwencji, czasami nieprzyjemnych dla nas lub dla innych; np. jeśli kogoś obrażamy, może mu się zrobić przykro, jeśli przechodzimy na czerwonym świetle przez ulicę, możemy znaleźć się w niebezpieczeństwie lub dostać mandat. Podziel uczestniczki i uczestników na pary i rozdaj im zdania do dokończenia egzemplarze **materiału pomocniczego „Zdania do dokończenia”**. W ramach

wsparcia możesz odczytać każdej parze początek zdania. Zadaniem pary jest omówienie, jakie konsekwencje mogą spotkać kogoś w sytuacji opisanej na wylosowanej kartce. Poproś, by pary odczytały swoje pomysły na forum.

4.

Czas: 10 min

Forma: rozmowa, praca w parach

Pomoce: „Wiedza w pigułce”, kartki, długopisy

Odczytaj historię o Cyberbohaterze i zapytaj, czego jest strażnikiem i obrońcą. Kiedy się pojawia? Dlaczego jego zadanie jest takie ważne? Powiedz, że, podobnie jak w sytuacjach codziennych, w świecie wirtualnym również obowiązują pewne zasady, których należy przestrzegać. Zbiorem takich zasad jest netykieta, która jest przeniesieniem zasad kultury osobistej, które obowiązują nas na co dzień, do świata internetu. Ważne, aby komunikując się w sieci pamiętać, że po drugiej stronie jest inna osoba, która tak samo czuje jak my i może się poczuć zraniona. Podziel uczestników i uczestniczki na pary i poproś, aby wymyślili inne zasady, które możemy dopisać do netykiety.

5.

Czas: 10 min

Forma: burza mózgów, praca indywidualna

Pomoce: tablica, kreda, kartki A4, kredki

Zapytaj uczestników i uczestniczki, po co są normy. W czym nam pomagają? Zwróć uwagę, że jeśli znamy normy, jest nam łatwiej współżyć i współdziałać z innymi. Normy często porządkują nasze życie, np. dzięki nim wiemy, jak należy się zachować w pewnych miejscach, przez co możemy czuć się bezpiecznie. Przypomnij, co powiedział na ten temat Cyberbohater: „Są po to, aby ludzie mogli się opamiętać, kiedy wpadną na jakiś zły pomysł. Świat potrzebuje jasnych zasad, inaczej ludzie szkodziliby sobie nawzajem. Jeśli by ich nie było, na świecie zapanowałby okropny bałagan. Na pewno nikt nie myślałby o innych”. Poproś, aby uczestnicy i uczestniczki wyobrazili sobie, jak mógłby wyglądać Cyberbohater i w jakiej jeszcze sytuacji może się pojawić. Poproś, aby przedstawili swoje wyobrażenia w formie rysunku. Podsumuj, że my także możemy stać na straży norm i zasad, zwracając uwagę, gdy ktoś je łamie.

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestniczki i uczestnicy:

- rozumieją, że w internecie obowiązują te same zasady, co w życiu codziennym;
- rozumieją, co to znaczy łamanie zasad i że wtedy ponosimy konsekwencje naszego działania, także w mediach;
- potrafią sprzeciwić się naruszaniu zasad w komunikacji?

Opcje dodatkowe

Jeśli masz więcej czasu, możesz poprosić uczestników i uczestniczki o przygotowanie scenek, które będą prezentowały przykłady łamania oraz przykłady przestrzegania norm w świecie rzeczywistym i w internecie, np. wyśmiewanie kogoś w internecie i na korytarzu w szkole. Do przygotowania scenek lub jako inspirację do tworzenia nowych sytuacji możesz wykorzystać materiał pomocniczy „Zasady”

MATERIAŁY

- materiał pomocniczy „Zasady”
- materiał pomocniczy „Zdania do dokończenia”

ZADANIE DLA UCZNIA

Zadanie 1.

Oznacz poniższe zdania jako prawdę lub fałsz.

- Netykieta zawiera zasady, których należy przestrzegać w internecie. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
- Za nieprzestrzeganie zasad nie grożą nam konsekwencje ani kary. [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]
- Pisząc w internecie nieprzyjemne komentarze, możemy komuś zrobić przykrość. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]

SŁOWNICZEK

- **netykieta**: zbiór zasad kulturalnego zachowania w internecie
- **prawo**: zbiór zasad, które są przyjęte przez rząd w danym kraju i którym muszą się podporządkować jego mieszkańcy. Na jego straży stoją policja i sądy.
- **normy**: zasady właściwego postępowania.

CZYTELNIA

- Klicki Wojciech, Szymielewicz Katarzyna, Walkowiak Anna, **Dzielenie się informacjami o innych**, Fundacja Panoptikon, [dostęp: 14.11.2016] dostępny w internecie: <http://cyfrowa-wyprawka.org/teksty/dzielenie-sie-informacjami-o-innych>
- Litwiński Paweł, Pacek Grzegorz, **21 pytań o prywatność w XXI wieku** [PDF], Instytut Allerhanda, [dostęp: 14.11.2016] dostępny w internecie: http://www.allerhand.pl/docs/Instytut_Allerhanda_Panoptikon_Poradnik.pdf
- Szumańska Małgorzata, **Dzieci, dane i internetowe usługi** [online], Fundacja Panoptikon, [dostęp: 14.11.2016] dostępny w internecie: <http://cyfrowa-wyprawka.org/teksty/dzieci-dane-internetowe-uslugi>

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Monika Prus-Głazczka, konsultacja merytoryczna: Wojciech Klicki. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/zasady-w-sieci/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu "Cybernauci – kompleksowy projekt kształtowania bezpiecznych zachowań w sieci", finansowanego ze środków Ministra Edukacji Narodowej.

Podstawa programowa:

Edukacja społeczna, I poziom edukacyjny

Treści nauczania

potrafi odróżnić, co jest dobre, a co złe w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi; wie, że warto być odważnym, mądrym i pomagać potrzebującym; wie, że nie należy kłamać lub zatajać prawdy;

Podstawa programowa 2017:

Edukacja polonistyczna, I–III klasa

Osiągnięcia

Uczeń słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie.

Uczeń wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi.

Uczeń eksperymentuje, przekształca tekst, układa opowiadania twórcze, np. dalsze losy bohatera, komponuje początek i zakończenie tekstu na podstawie ilustracji lub przeczytanego fragmentu utworu.

Edukacja społeczna, I–III klasa

Osiągnięcia

Uczeń wyjaśnia, iż wszyscy ludzie posiadają prawa i obowiązki, wymienia własne prawa i obowiązki, przestrzega ich i stosuje je w codziennym życiu.

Edukacja przyrodnicza, I–III klasa

Osiągnięcia

Uczeń stosuje zasady bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń cyfrowych, rozumie i respektuje ograniczenia związane z czasem pracy z takimi urządzeniami, oraz stosuje zasady netykiety.